

CODI DE VERIFICACIÓ	 2R35 621P 0R6U 3L2T 13ZK				
EXPEDIENT NÚM.	SEC/2024/118	DOCUMENT NÚM.	SEC18I02W4	DATA	01-07-2024
ÀREA	Àrea de Presidència i Projectes Estratègics				
UNITAT	Secretaria				
ASSUMPTE	25/06/2024 - Ple				

ACORD DE PLE

El Ple de l'Ajuntament, en sessió ordinària de 25 de juny de 2024, ha rebutjat la següent **MOCIÓ**:

Moció dels grups municipals d'Esquerra Republicana de Catalunya i de Crida per Sabadell, per reparar la confiscació franquista de la seu del Círcol Republicà Federal (Exp. SEC/2024/107).

El Círcol Republicà Federal (CRF) va néixer el març del 1887 com a societat successora del Cercle Democràtic Federal Instructiu de Sabadell, una entitat de caràcter cooperatiu adherida al Partit Republicà Democràtic Federal (PRDF) de Francesc Pi i Margall i centrada en la propaganda dels ideals democràtics i republicans (a través de diaris i setmanaris de comunicació propis, en la instrucció dels seus membres associats i fills (a través de la biblioteca, conferències, exposicions, cursos...), en la promoció de l'esbarjo (música, ball, teatre, excursionisme) i en el foment de la beneficència. El CRF va ser el pal de paller de les esquerres populars, obreres i menestrals, un espai de llibertat, de lluita i debat polític, un lloc de modernitat progressista, lliurepensament, laïcisme i república.

Amb les aportacions dels socis, una quarantena, es va construir un gran edifici com a seu al carrer del Jardí, inaugurada pel mateix Pi i Margall. En el moment de màxima esplendor, es coneixia com «la catedral republicana del Vallès», amb una notable activitat cultural, recreativa i política. Malgrat un estat de conservació precari, avui encara conserva part de la seva antiga esplendor arquitectònica.

La convulsa història del CRF, en poques paraules

Fins al seu tancament, el CRF va dur a terme una gran activitat dins del municipi i es guanyà la fama d'honestetat, de seriositat, de pluralitat ideològica (en l'esfera de les esquerres), de modernitat i de servei cívic. En van sorgir els dos primers alcaldes de la ciutat republicana, l'alcalde Salvador Ribé i l'alcalde Magí Marcé, que van dur a terme una enorme tasca de redreçament civil, cultural i educatiu de la ciutat; malauradament, en un període massa escàs de temps. D'aquell CRF en van sorgir projectes com El Brot Vallesenc, la Lliga Laica Feminista o, a partir del març de 1931, el Casal Català d'Esquerra de Sabadell, secció local d'Esquerra Republicana de Catalunya, entre molts d'altres. Hi passaren personatges històrics com Fidela Renom, Lluís Companys o Francesc Layret.

Durant la guerra civil, el CRF s'acabà adherint a ERC de manera ferma i compromesa, sota la presidència de Joan Pont i Padrós, fins a la derrota republicana a mans del feixisme i per imposició de la nova legalitat franquista.

Fins l'any 1939, el CRF és, tècnicament, una associació amb socis identificables, i propietaris, per tant, de l'immoble. Amb la victòria feixista, va ser confiscat –robat– per la Falange Española Tradicionalista (FET) y de las Juntas de Ofensiva Nacional-Sindicalista (JONS), que la va convertir en la delegació provisional del Movimiento i del Frente de Juventudes, la va saquejar i va cometre la barbaritat de desmantellar, trinxar i malvendre a pes, com a paper, els llibres que configuraven una de les biblioteques més importants de la ciutat.

Socis sabadellencs inscrits en el darrer llibre de registre de l'any 1939 com en Joan Paris, l'Antoni Prunés o en Joan Morral –tots ells, membres del CRF– un cop mort el dictador, des de l'any 1977, van reivindicar aferrissadament aquell edifici, patrimoni social que el feixisme els havia espoliat quatre dècades enrere.

Tornant al període dictatorial, al cap d'uns anys, per intercessió de l'alcalde Marcet, l'edifici se'l va quedar l'Ajuntament franquista de la ciutat, en va evitar la venda per part de l'estat espanyol i el 1950 en va facilitar la conversió en Escuela Pericial de Comercio. Més endavant, aquesta escola va ser traspasada a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), que la va transformar en l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials, la llavor del campus universitari actual del carrer Emprius.

Amb aquella operació, la propietat de l'edifici també es va traspasar a la UAB. L'Autònoma no va retornar l'edifici als seus hereus vius ni ho ha fet, en plena democràcia, al mateix Ajuntament de la ciutat.

El Cercle Cooperatiu Sabadellès, ens jurídic i econòmic del CRF

Segons la transcripció de la documentació recollida al registre de la propietat de la finca núm. 3.951 (llibre 446/212), des de la pàgina 231 fins la 232, queda certificat que la finca on es va aixecar l'edifici del CRF, situada al carrer del Jardí núms. 7 i 9, va ser adquirida el març de l'any 1887 per una societat anomenada Cercle Cooperatiu Sabadellès (CCS). Aquest era el nom jurídic sota el qual operava el CRF, nom polític de l'entitat, i qui en portava la gestió econòmica. Amb les aportacions dels seus membres i una hipoteca atorgada el 19 d'abril del mateix any, es va adquirir la finca i es va construir l'estatge social d'aquesta entitat politicocultural.

Aquesta cooperativa va néixer l'any 1887, en el qual se n'aproven els estatuts, que coneixem gràcies a una transcripció literal feta l'any 1978 per l'arxiver general de protocols del districte notarial de Barcelona a petició d'Antoni Prunés i Sagristà, membre de la junta directiva del CCS. La «catedral republicana del Vallès» va ser sempre la seu del CRF fins a l'entrada de les tropes franquistes a Sabadell el 27 de gener del 1939. L'1 de desembre del 1939, el Juzgado Especial Delegado de Cataluña de la Comisión Central de Incautaciones confisca el local del CRF d'acord amb la Ley de Responsabilidades Políticas i el decret de 13 de setembre del 1936.

A partir de l'any 1979, ERC, amb el suport d'altres formacions polítiques entre les quals hi trobem el PSUC de l'alcalde Antoni Farrés, van iniciar una campanya en defensa de la reparació de l'espoli feixista del CRF amb articles al Diari de Sabadell, taules rodones a Ràdio Sabadell, intervencions i reunions entre diversos partits; fins i tot, a la mateixa seu del CRF.

Marc legislatiu de memòria històrica

Cal tenir en compte l'aprovació recent de la Llei espanyola 20/2022, de 19 de octubre, de Memòria democràtica, i la Llei catalana 11/2017, de 4 de juliol, de Reparació jurídica de les víctimes del franquisme, en l'esperit i el desplegament de les quals s'emmarca, també, aquesta moció.

CODI DE VERIFICACIÓ	 2R35 621P 0R6U 3L2T 13ZK				
EXPEDIENT NÚM.	SEC/2024/118	DOCUMENT NÚM.	SEC18I02W4	DATA	01-07-2024
ÀREA	Àrea de Presidència i Projectes Estratègics				
UNITAT	Secretaria				
ASSUMPTE	25/06/2024 - Ple				

I cal tenir en compte, a més, les polítiques desenvolupades pel Memorial Democràtic i per la Direcció General de Memòria Democràtica de la Generalitat, i, també, les recents polítiques de memòria democràtica tant del govern espanyol com del mateix govern municipal.

Amb aquesta moció, els grups proposants ens comprometem a promoure una taula ciutadana per a la memòria i la reparació dels danys causats pel franquisme i per al reconeixement de les víctimes directes i indirectes de la dictadura feixista. Així mateix, emplacem les entitats, col·lectius, partits i sindicats amb sensibilitat per aquesta causa a formar-ne part activa i propositiva.

Per tot l'anterior el Ple de l'Ajuntament adopta el següent

ACORD:

1. Instar l'Ajuntament de Sabadell a constituir, dins un termini de sis mesos, una comissió de treball específica que determini qui és l'hereu legítim de la seu del CRF, de la qual formin part els grups municipals, els equips tècnics de l'Arxiu Històric de Sabadell (AHS) i del Museu d'Història de Sabadell (MHS), els Serveis Jurídics de la corporació i, si escau, experts externs (historiadors, juristes, etc.) amb la intenció de restuir la memòria dels expoliats i reconèixer-los com a víctimes del franquisme.
2. Instar l'Ajuntament de Sabadell a determinar, dins el marc d'aquesta mateixa comissió de treball, quina és la millor estratègia per definir els usos i una gestió basada en l'esperit del CRF.
3. Instar l'Ajuntament de Sabadell a demanar a la UAB que retorni la seu del CRF al seu hereu o hereus. I, si no n'hi ha o no és possible determinar-los, instar l'Ajuntament a demanar a la UAB que el retorni al mateix Ajuntament, i, un cop retornada, a determinar-ne l'ús prenent el compromís de recuperar les funcions i finalitats del CRF en el context actual.
4. Instar l'Ajuntament de Sabadell a dur a terme totes les gestions polítiques, administratives i jurídiques necessàries per assegurar la reparació de l'espoli franquista de l'edifici del CRF, i a destinar-hi tots els recursos humans, tècnics i materials necessaris.
5. Treballar en un nou marc d'acord per millorar les condicions i la ubicació de l'Orquestra Simfònica del Vallès per dignificar la seva feina a través d'un espai adequat a les seves necessitats i condicions.

Sabadell, a la data de la signatura electrònica.